

DE VREDE VAN VERSAILLES-1919

**Eenmaandelijke semestercursus Volksuniversiteit Den Haag
cursusjaar 2021-2022**

Twee schilderijen gewijd aan een volkerenrechtelijke plechtigheid in de Spiegelzaal van Versailles

Twee schilderijen onder elkaar, ter vergelijking. Het eerste is dat waarop de ondertekening door Duitsland van de Vrede van Versailles in juni 1919 is uitgebeeld. Het tweede is dat, waarop is in beeld gebracht hoe in 1871 het Keizerrijk Duitsland is uitgeroepen. Je ziet goed: deze gebeurtenissen speelden zich af op exact dezelfde plaats. De grote spiegelzaal in het Paleis van Versailles, dat de Zonnekoning Lodewijk de Veertiende deed optrekken ter meerdere eer en glorie van zichzelf. Die exact identieke locatie van twee verschillende, historisch beslissende gebeurtenissen, spreekt boekdelen. De organisatoren van de plechtigheid waren erop uit om bepaalde staten of volken ultiem te vernederen. Ze kweekten haat. En rassendiscriminatie. Ze zaaiden verdeeldheid, waaraan Europa bijna zou doodbloeden.

Op het eerste schilderij zien we de witte haardossen van vier leidende staatslieden, in het midden, naar de toeschouwer gekeerd. Dat zijn Orlando, voor Italië, Wilson, die het schutblad vasthoudt van het Vredesverdrag, voor de USA, Clemenceau, met de walrusnor, voor Frankrijk, en Lloyd George, voor Brittannië. De laatste zit was sarcastisch te lachen. Voor hen de gebogen gestalten van twee Duitse ministers, die aan een lager, kleiner tafelblad, bezig zijn de overeenkomst te tekenen: de ministers van buitenlandse zaken, en van verkeer en postzaken. De laatste zorgelijk staat toe te kijken of zijn collega niet toevallig inktvlekken maakt. Zijn collega beefde verschrikkelijk. Ze waren, min of meer als gearresteerden, onder

gewapend escorte de zaal binnen geleid. In de beklaagdenbank zaten ze. Dat wilde Clemenceau ook.

De Aziaten doen eigenlijk in 1919 niet echt mee

Niet staan afgebeeld de ministers van China en Japan. Zij waren net zo goed overwinnaars in de Eerste Wereldoorlog. Maar hun blanke collega's wilden ze niet hebben aan de mooie diplomatieke overwinnaarstafel. Japan wist best waarom. Het had gevraagd of het beginsel van de "rassengelijkheid" en dat van de "zelfbestemming van de volken" niet opgenomen kon worden in de vredesregeling. Maar dat hadden de blanke mijnheren niet "opportuun" gevonden. Dat maakt argwanend. Want dat wijst op verborgen motieven. En die waren er: de regeringsleiders uit het westen hadden allemaal een koloniaal imperium. En ze vonden allemaal dat de gekoloniseerde volken voorlopig niet tot zelfbestuur in staat waren. Nog in geen honderd jaar, zei Clemenceau tegen de Marokkanen en Senegalezen, die ook wilden aanschuiven. Die zwarte volken hadden kanonnenvlees geleverd in de loopgraven. Maar dat hadden ze een eer moeten vinden: sterven voor het Glorieuze Frankrijk! Japanners waren lelijke dorpsgekken, zei Clemenceau. De Japanners hoorden het en verstonden het ook. Clemenceau dacht dat ze geen Frans kenden. Een vergissing. Japan voelde zich vernederd. Het kreeg niet waar het recht op meende te hebben. Zo stond de Vrede van Versailles 1919 in het teken van de gewettigde rassendiscriminatie. De Aziatische en Afrikaanse volken zouden het nooit vergeten. Zij vonden deze vrede nietig en satanisch. Japan veegde alles wat eruit voortvloeide ronduit van tafel in 1931, toen het de Volkenbond verliet. De Volkenbond was een instituut dat bij deze vrede werd opgericht, voorloper van de VN.

Japan vond terecht dat het nooit was behandeld als volwaardige partner binnen deze Bond. Tot de recodificatie van het universele volkerenrecht was het eigenlijk nooit toegelaten, met name niet tot de herformulering van het interstatelijk zeerecht. De Britten, die de grootste vloot ter wereld bezaten in 1919, hadden dat nooit willen toelaten. Bij de vlootconferentie van Washington in 1922 had het alleen maar mogen aanhoren, dat de onderlinge maritieme standaarden door Groot-Brittannië, de Verenigde Staten van Noord-Amerika en Frankrijk zó waren gefixeerd, dat Japan, onmiskenbaar een maritieme mogendheid, nooit een oppervlaktevloot in zee zou mogen brengen die de twee grootste vlootmogendheden van dat moment zou kunnen bedreigen. Dat námen de Japanners niet. Ze gingen daarom over tot de schepping van immense onderzeebootsmaldelen en tot de tewaterlating van grote vliegkampschepen. De westerse geallieerden hadden nog steeds niet in de gaten hoe gevaarzettend deze gloednieuwe gevechtsapparaat in volle zee konden zijn. Ze besteedden er weinig aandacht aan. Het was voor hen een geluk dat in 1936 overduidelijk bleek, dat Tokio nooit over voldoende staal zou kunnen beschikken om deze apparaten coherent in te zetten ter volledige beheersing van de Stille Oceaan. Dat zou, tot geluk van de Amerikanen, leiden tot de ondergang van de vier grotere vliegkampschepen van het land van de Rijzende Zon bij de slag bij de Midway-Islands in 1942. Maar het had maar een haartje gescheeld of Tokio had wel degelijk aan het langste eind getrokken. Achter dat maritiem agressie-apparaat zat de immense frustratie van Tokio, opgedaan in maart-mei 1919 toen het stomweg werd genegeerd. Alsof het Nederland gold.

De nieuwe veelvolkerenstaten die evenzovele racistische kruitvaten zouden worden.

Op het tweede schilderij is alles ingericht om Frankrijk te vernederen. In het midden staat de IJzeren Kanselier Bismarck in het witte uniform. Hij staat onder de fries, boven de spiegel, waarop de Zonnekoning de Duitse staten tot overgave dwingt. Daar waar Wilson op het eerste schilderij zit. Bismarck verklaart Wilhelm von Hohenzollern tot Duits Keizer. Die staat op het verhoog, waar nu net de troon van de Franse koningen stond. Frankrijk moest veel gebied afstaan. Waaronder Elzas en Lotharingen. Het moest een immense schatting betalen. Alle Duitse vorsten juichen de nieuwe Keizer toe. Duitsland is voortaan de grootmacht. En Frankrijk een derde rangstaat.

Deze vrede baarde haat en mislukte staten. Zoals Tsjecho-Slowakije. Daarin zaten twee volkeren die elkaar niet lustten. En drie miljoen Duitsers, die Slaven minderwaardig vonden. Yoegoslavië en Albanië, waarvoor hetzelfde gold. Serven waren hier dominant. En die vonden de Kroaten, Bosniërs, Albanezen en Herzegowinezen minderwaardig. Deze volkeren konden met elkaar niet overweg. Toch moesten deze volken elkaar in het zelfde staatsverband verdragen. In een gloednieuw Koninkrijk Joegoslavië. Het lukte lang. Maar in 1993 sloeg de vlam in de pan. De Serven begonnen met etnische schoonmaakoperaties om de Islamitische Bosniërs op te ruimen. Ze haatten Islamieten al sedert 1389. En nu kregen de Serven hun kans. Dachten ze. Dutchbat onder overste Karremans moest de Islamieten beschermen in Srebrenica in 1995. Dat werd niets. Nederland werd de militaire risee van de wereldgemeenschap. Het resulteerde in genocide. Er bestaan nu veel kleine Balkanstaatjes, die elkaar naar het leven staan. Weer een kruitvat, net als tussen 1878 en 1914. Ook al omdat Italië zich invrat, als overwinnaar van 1919, in de zeeoeverstaten gelegen aan de oostkust van de Adriatische Zee waar het trachtte Italiaanse koloniën te stichten.

Het eiste aan die kusten veel militaire steunpunten op als mandaatsgebieden voor de Volkenbond, te beheren door Italianen. Er kwam weer niets van terecht. De Slavische en Ottomaanse bevolking wilde het niet. Met die Rooms-Katholieke Italianen wilden ze niets te maken hebben. Steeds weer probeerden die hun territoriale aanspraken erdóór te drukken, juist binnen de Volkenbond. Die wees het steeds af. Op grond van het zelfbestemmingsrecht van de bevolking. Toen zocht Italië in 1935 maar compensatie in Abessinïe, waar het eigenlijk ook niets te zoeken had. Ze gebruikten mosterdgas en andere verstikkingsgassen. De Britten en de Fransen lieten het toe. Want het was lekker ver van hun bed, dat Abessinië. De Volkenbond veroordeelde echter Italië dat daarop de Bond maar weer verliet. In 1936 richtte het Italiaans-Oost-Afrika op. Weer een rassen-kruitvat. Volkeren die elkaar niet konden luchten of zien werden er in samengedrongen. Het Vaticaan zag zijn kans. Het stichtte rooms-katholieke missieposten. Dat sloeg weer soms aan. Omdat de katholieken hun religie en liturgie heel aardig aanpasten aan plaatselijke rites.

De Volkenbond als instrument voor de koloniale grootmachten

Japan kreeg bij de Vrede van 1919 grote gebieden in China. Terwijl de Chinezen juist hadden mogen verwachten dat de westerlingen de Chinezen zouden bevrijden van Japan. Polen kwam grotendeels in Oost-Pruisen te liggen. Het kreeg dus bonje met Duitsland. Niet meteen. Maar het zat eraan te komen. De Volkenbond kon geen deuk in een pak boter slaan. De bond was onderdeel van de Vrede-1919. Het was daarom een bond van overwinnaars. Rusland, Duitsland en Turkije mochten niet meedoen, aanvankelijk. De bond had geen doorzettingsmacht. Nederland moest veel concessies doen aan overwinnend België, terwijl het toch één miljoen Belgische vluchtelingen asiel had verleend in 1914. Nederland had België niets

misdreven. Vond het. De Belgen zagen dat totaal anders. De verhouding met onze zuiderburen werd ernstig vertroebeld.

Hoe konden deze staatslieden, hier zo triomfantelijk en zelfverzekerd bijeen, zoiets voor hun rekening nemen? Zij verstoorden Europa op ongekeerde schaal. Zij brachten rassenongelijkheid mondiaal tot gelding. In een volkerenrechtelijke bindende regeling, die ook verbindend was voor staten die buiten de oorlog bleven. Ze legden het ei, waaruit de draak van de Tweede Wereldoorlog zou komen kruipen. Ze werden daarvoor gewaarschuwd. Ook door hun eigen experts. Maar macht corrumpeert de ziel. Ze berokkent hoogmoedswaanzin. Ze beloont eigendunk en arrogantie. Op korte termijn. Op langere termijn moeten de geregeerden er bloedig voor boeten. De mensheid leert niets. Over die noodlottigheid gaat deze vierwekelijkse cursus. Via de Vrede die een einde maakte aan alle vrede. Zie www.volksuniversiteitdenhaag.nl, lezingencyclus Nederlandse geschiedenis—de Vrede van Versailles 1919, code 21-2144 voor cursusjaar 2022 met een trailerfilmpje.

.